

Lieta C-797/23**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2023. gada 21. decembris

Iesniedzējtiesa:

Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Itālija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 12. decembris

Prasītāja:

Meta Platforms Ireland Limited

Atbildētāja:

Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni

Pamatlietas priekšmets

Meta Platforms Ireland Limited (turpmāk tekstā – “prasītāja”) celtā prasība *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* [Lazio Reģionālajā administratīvajā tiesā] (turpmāk tekstā – “*TAR Lazio*”) par *Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni* [Komunikāciju regulatīvā iestādes] (turpmāk tekstā – “*AGCom*”) Lēmumu Nr. 3/23/CONS, ar kuru tika paredzēti kritēriji taisnīgas atlīdzības noteikšanai par preses izdevuma izmantošanu tiešsaistē

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko saskaņā ar LESD 267. pantu ir iesniegusi *TAR Lazio*, lai noskaidrotu Autortiesību likuma 43.-bis panta un *AGCom* Lēmuma Nr. 3/23/CONS saderību ar Direktīvas (ES) 2019/790 15. pantu un darījumdarbības brīvības (Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 16. un 52. pants), brīvas konkurences (LESD 109. pants) un samērīguma principiem.

Prejudiciālie jautājumi

1) Vai [Direktīvas 2019/790] 15. pantu var interpretēt tādējādi, ka tas liedz ieviest tādus valsts noteikumus, kā Autortiesību likuma 43.-bis pantā un *AGCom* Lēmumā 3/23/*CONS* paredzētie, ciktāl tajos:

1.a) papildus minētajā Direktīvas 2019/790 15. pantā norādītajām ekskluzīvajām tiesībām [informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzējiem (*ISSP*)] ir paredzēts atlīdzības maksāšanas pienākums (taisnīga atlīdzība) par labu izdevējiem;

1.b) *ISSP* ir noteikti pienākumi:

- uzsākt sarunas ar izdevējiem,
- sniegt izdevējiem un regulatīvajai iestādei taisnīgas atlīdzības noteikšanai nepieciešamo informāciju
- un neierobežot izdevēja satura redzamību meklēšanas rezultātos līdz pārrunu noslēgšanai;

1.c) regulatīvajai iestādei (*AGCom*) ir piešķirtas:

- uzraudzības un sodu piemērošanas pilnvaras,
- pilnvaras paredzēt kritērijus taisnīgas atlīdzības noteikšanai,
- ja puses nepadara vienošanos, pilnvaras noteikt konkrētu taisnīgas atlīdzības apmēru?

2) Vai Direktīvas 2019/790 15. pantam ir pretrunā tādi valsts noteikumi kā iepriekš 1. punktā minētie, kuros informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzējiem (*ISSP*) ir noteikts datu izpaušanas pienākums, kura izpildi uzrauga valsts regulatīvā iestāde un kura neievērošanas gadījumā tiek piemēroti administratīvi sodi?

3) Vai iepriekš atgādinātais darījumdarbības brīvības princips, kas noteikts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 16. un 52. pantā, brīvas konkurences princips, kas noteikts LESD 109. pantā, un samērīguma princips, kas noteikts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 52. pantā, pieļauj tādus valsts noteikumus kā iepriekš minētie, ar kuriem:

3.a) papildus Direktīvas 2019/790 15. pantā minētajām ekskluzīvajām tiesībām ir ieviestas atlīdzības tiesības, kuru piemērošana papildina iepriekš minēto informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēju (*ISSP*) pienākumu uzsākt sarunas ar izdevējiem, pienākumu sniegt izdevējiem un/vai valsts regulatīvajai iestādei informāciju, kas nepieciešama taisnīgas atlīdzības noteikšanai, kā arī pienākumu neierobežot izdevēja satura redzamību meklēšanas rezultātos līdz šādu sarunu pabeigšanai;

3.b) minētajai regulatīvajai iestādei ir piešķirtas:

- uzraudzības un sodu piemērošanas pilnvaras,
- pilnvaras paredzēt kritērijus taisnīgas atlīdzības noteikšanai,
- ja puses nepanāk vienošanos, pilnvaras noteikt konkrētu taisnīgas atlīdzības apmēru?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/790 (2019. gada 17. aprīlis) par autortiesībām un blakustiesībām digitālajā vienotajā tirgū un ar ko groza Direktīvas 96/9/EK un 2001/29/EK, it īpaši 1. apsvēruma, 83. apsvēruma un 15. pants

Eiropas Savienības Pamattiesību harta, 16. un 52. pants

LESD 109. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas

Legge 22 aprile 1941, n. 633 (legge sul diritto d'autore) [1941. gada 22. aprīļa Likums Nr. 633 (Autortiesību likums)], 43.-bis pants:

“1. Preses izdevumu izdevējiem – kas darbojas gan individuāli, gan apvienībā vai konsorciā – un kuru preses izdevumus tiešsaistē izmanto informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēji, kas minēti *decreto legislativo 15 dicembre 2017, n. 223* [2017. gada 15. decembra Likumdošanas dekrēta Nr. 223] 1. panta 1. punkta b) apakšpunktā, tostarp mediju monitoringa un preses apskata uzņēmumi, tiek atzītas ekskluzīvas reproducēšanas un publiskošanas tiesības, kas minētas 13. un 16. pantā.

2. Preses izdevums ir galvenokārt žurnālistiskas dabas literāru darbu sakopojums [..]

3. Preses izdevumu izdevēji ir personas, kas individuāli, apvienībā vai konsorciā, veicot saimniecisko darbību, izdod 2. punktā minētos izdevumus arī tad, ja tās ir iedibinātas citā dalībvalstī.

[..]

8. Par preses izdevumu izmantošanu tiešsaistē informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēji maksā 1. punktā minētajām personām taisnīgu atlīdzību. 60 dienu laikā no šī noteikuma spēkā stāšanās dienas Komunikāciju regulatīvā iestāde pieņem noteikumus par kritēriju izstrādāšanu pirmajā teikumā minētās taisnīgās atlīdzības noteikšanai, cita starpā ņemot vērā raksta tiešsaistes

apmeklējumu skaitu, 3. punktā minēto izdevēju darbības gadus un nozīmīgumu tirgū un nodarbināto žurnālistu skaitu, kā arī izmaksas, kas abām pusēm radušās par tehnoloģiskiem un infrastruktūras ieguldījumiem, un ekonomiskos ieguvumus redzamības un reklāmas ieņēmumu ziņā, kas abām pusēm rodas no publicēšanas.

9. Līguma noslēgšanas sarunas par 1. punktā minēto tiesību izmantošanu starp informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzējiem, tostarp mediju monitoringa un preses pārskatu uzņēmumiem, un 3. punktā minētajiem izdevējiem, tiek veiktas, ņemot vērā arī 8. punktā minētajos noteikumos definētos kritērijus. Sarunu laikā informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēji neierobežo izdevēju satura redzamību meklēšanas rezultātos. [..]

10. Ja 30 dienu laikā pēc vienas no ieinteresētajām pusēm pieprasījuma uzsākt sarunas nav panākta vienošanās par atlīdzības apmēru, neskarot tiesības vērsties 11. punktā minētajā parastajā tiesā, katra no pusēm var lūgt Komunikāciju regulatīvo iestādi noteikt taisnīgu kompensāciju, pieprasījumā skaidri norādot savu finanšu piedāvājumu. 60 dienu laikā pēc ieinteresētās puses pieprasījuma [..] Iestāde, pamatojoties uz 8. punktā minētajos noteikumos paredzētajiem kritērijiem, norāda, kurš no iesniegtajiem finanšu piedāvājumiem atbilst iepriekš minētajiem kritērijiem, vai arī, ja Iestāde uzskata, ka neviens no piedāvājumiem nav atbilstošs, tā *ex officio* norāda taisnīgās atlīdzības apmēru.

11. Ja pēc tam, kad Komunikāciju regulatīvā iestāde ir noteikusi taisnīgu atlīdzību, puses nenoslēdz līgumu, jebkura no pusēm var nodot lietu izskatīšanai vispārējās jurisdikcijas tiesas palātā, kas ir specializējusies uzņēmējdarbības jautājumos [..]

12. Informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzējiem, tostarp mediju monitoringa un preses apskatu uzņēmumiem, pēc ieinteresētās puses [..] vai Komunikāciju regulatīvās iestādes pieprasījuma ir pienākums darīt pieejamus datus, kas nepieciešami taisnīgas atlīdzības apmēra noteikšanai. Pirmajā teikumā minētā pienākuma izpilde neatbrīvo 3. punktā minētos izdevējus no to rīcībā esošās komerciālās, rūpnieciskās un finanšu informācijas konfidencialitātes ievērošanas. Komunikāciju regulatīvā iestāde uzrauga, kā tiek pildīts pakalpojumu sniedzēju pienākums sniegt informāciju. Ja šādi dati netiek sniegti 30 dienu laikā pēc saskaņā ar pirmo teikumu iesniegtā pieprasījuma, Iestāde saistību nepildītājam piemēro administratīvo naudas sodu līdz vienam procentam no apgrozījuma, kas gūts pēdējā pārskata gadā, kurš beidzies pirms paziņojuma par apstrīdēšanu.

[..]

14. Šajā pantā minētās tiesības izbeidzas divus gadus pēc žurnālistiskas dabas darba izdošanas [..]

Delibera AGCom n. 3/23/CONS del 19 gennaio 2023, Regolamento in materia di individuazione dei criteri di riferimento per la determinazione dell'equo compenso per l'utilizzo online di pubblicazioni di carattere giornalistico di cui all'articolo 43-bis della legge 22 aprile 1941, n. 633 (AGCom 2023. gada 19. janvāra Lēmums Nr. 3/23/CONS par noteikumiem kritēriju izstrādei, lai

noteiktu taisnīgu atlīdzību par preses izdevumu, kas minēti 1941. gada 22. aprīļa Likuma Nr. 633 43.-bis pantā, izmantošanu tiešsaistē).

Šajā lēmumā:

- ir noteikti taisnīgas atlīdzības apmēra noteikšanai izmantojamie kritēriji (4. pants), kuri ietver aprēķina bāzes noteikšanu, balstoties uz informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēju (turpmāk tekstā – “ISSP”) ieņēmumiem no reklāmas, kas gūti no izdevēja preses izdevumu izmantošanas tiešsaistē;
- uzskaitīti pienākumi darīt pieejamus datus;
- noteiktas AGCom pārbaudes pilnvaras un paredzēta administratīvo naudas sodu piemērojamība saistību nepildītājiem (5. pants);
- reglamentēta procedūra, ar kuru AGCom tiek prasīts noteikt taisnīgas atlīdzības summu, un attiecīgās procedūras noteikumi, paredzot iespēju, ka AGCom šo summu nosaka vienpusēji (8.–12. pants)

Īss lietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Prasītāja nodrošina Eiropas lietotājiem, tostarp Itālijas lietotājiem, virkni tiešsaistes pakalpojumu, tostarp *Facebook*, kas pieejami tīmekļvietnē www.facebook.com, kā arī mobilo ierīču lietojumprogrammās. Daži preses izdevēji savā *Facebook* lapā kopīgo fragmentus vai saites uz savu saturu, pievienojot saiti, kas novirza lietotājus uz izdevēja tīmekļvietni. Individuālie *Facebook* lietotāji tādējādi var piekļūt izdevuma pilnam tekstam minētajā vietnē, kā arī komentēt izdevēja ziņu vai kopīgot to savā *Facebook* profilā, tādējādi radot papildu datplūsmu uz izdevēja vietni.
- 2 Ar 2021. gada 8. novembra *decreto legislativo n. 177* [Likumdošanas dekrēta Nr. 177] 1. pantu Autortiesību likumā tika ieviests 43.-bis pants. 2023. gada 19. janvārī, pamatojoties it īpaši uz minētā 43.-bis panta 8. punktu, AGCom pieņēma Lēmumu Nr. 3/23/CONS.
- 3 Prasītāja, uzskatot, ka šis tiesību akts ir pretrunā Eiropas Savienības tiesībām un Itālijas Konstitūcijai, cēla prasību *TAR Lazio*, apstrīdot minēto lēmumu. AGCom un *Federazione Italiana Editori Giornali* [Itālijas Laikrakstu izdevēju asociācija] iestājās lietā, prasot noraidīt prasību.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 4 Prasītāja norāda, ka Autortiesību likuma 43.-bis pants, uz kura pamata tika pieņemts Lēmums Nr. 3/23/CONS, būtiski atšķiras no Direktīvas 2019/790 15. panta šādos aspektos:

- ar to ir ieviestas tiesības uz atlīdzību (“taisnīga atlīdzība”) par labu laikrakstu izdevējiem, kuras nav paredzētas 15. pantā;
- ar to ir noteikti būtiski ierobežojumi ekonomikas dalībnieku līgumu slēgšanas brīvībai;
- tajā ir paredzēta iespēja prasīt, lai *AGCom* nosaka taisnīgas atlīdzības apmēru gadījumā, ja puses nevar panākt vienošanos, pamatojoties uz virkni neskaidru un patvaļīgu kritēriju;
- ir ieviests pienākums sarunu laikā neierobežot izdevēju satura redzamību meklēšanas rezultātos, kā arī *ISSP* pienākums izpaust datus;
- *AGCom* ir piešķirtas sodu piemērošanas pilnvaras saistībā ar *ISSP* pienākumu darīt pieejamus datus.

5 Savas prasības atbalstam prasītāja it īpaši atsaucas uz šādiem pamatiem:

a) Iepriekš minētais 43.-*bis* pants un Lēmums Nr. 3/23/*CONS* ir pretrunā Eiropas Savienības tiesību aktiem.

Prasītāja norāda, ka, lai gan Direktīvas 2019/790 15. pants neierobežo laikrakstu izdevēju līgumu slēgšanas brīvību izlemt par bezmaksas licences atteikšanu vai piešķiršanu, ar 43.-*bis* pantu tika ieviestas tiesības uz atlīdzību, kuras konkrēti izpaužas kā pienākums vienoties, kas būtiski ierobežo ekonomikas dalībnieku līgumu slēgšanas brīvību, un ar kurām ir saistīts maksāšanas pienākums. Prasītāja norāda arī uz *gold plating* aizlieguma (aizliegums ieviest vai uzturēt tādu regulēšanas līmeni, kas ir augstāks par Eiropas direktīvās noteikto minimālo līmeni) pārkāpumu, kā rezultātā samazinās konkurence, kas kaitē uzņēmumiem un iedzīvotājiem, kā arī uz darījumdarbības brīvības pārkāpumu. Turklāt *ISSP* uzliktie pienākumi tās ieskatā pārkāpj samērīguma principu un kavē vai padara ievērojami mazāk pievilcīgu pakalpojumu sniegšanu Itālijā citās dalībvalstīs reģistrētiem uzņēmumiem.

b) Ir pārkāpts “izcelsmes valsts” un pakalpojumu brīvas aprites princips, saskaņā ar kuru *ISSP* ir pakļauts tās dalībvalsts tiesību aktiem un iestāžu jurisdikcijai, kurā tas ir reģistrēts (un nevis arī citu Eiropas Savienības dalībvalstu, kurās tas sniedz pakalpojumus, tiesību aktiem un iestādēm). Savukārt ar 43.-*bis* pantu un Lēmumu Nr. 3/23/*CONS* tiem *ISSP*, kuri nav reģistrēti Itālijā tāpat kā prasītāja, ir ieviestas valsts prasības, kas papildina tās, kas paredzētas reģistrācijas dalībvalstī.

c) Nepaziņošana Eiropas Komisijai saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/1535: 43.-*bis* pants un Lēmums Nr. 3/23/*CONS* nav piemērojami prasītājai, jo tie netika paziņoti Komisijai saskaņā ar Direktīvas 2015/1535 5. un 6. pantu, neskatoties uz to, ka tika ieviests tehnisks noteikums, par ko jāpaziņo iepriekš.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 6 Iesniedzējtiesa norāda, ka Autortiesību likuma 43.-bis pants ievieša noteikumu par taisnīgu atlīdzību, kuras noteikšana ir pušu (*ISSP* un izdevēju) sarunu priekšmets. Ja 30 dienu termiņa beigās netiek noslēgta vienošanās, katrai pusei ir tiesības vērsties *AGCom*, kas sekojošo 60 dienu laikā, pamatojoties uz Lēmumā Nr. 3/23/*CONS* noteiktajiem kritērijiem, nosaka, kurš no iesniegtajiem finanšu piedāvājumiem atbilst iepriekš minētajiem kritērijiem, vai arī, ja *AGCom* uzskata, ka neviens no piedāvājumiem neatbilst šiem kritērijiem, tā *ex officio* norāda taisnīgās atlīdzības apmēru. Iesniedzējtiesa uzskata, ka taisnīgā atlīdzība, ko nosaka *AGCom*, var ierobežot pušu sarunu brīvību un apdraudēt darījumdarbības brīvības principu.
- 7 Tā arī norāda, ka ar minēto 43.-bis pantu [līgumslēdzēju] pušu attiecībās tiek ieviesta trešā puse – *AGCom*, kurai ir šādas pilnvaras: reglamentējošās pilnvaras (izstrādāt kritērijus taisnīgas atlīdzības noteikšanai); lemšanas pilnvaras (noteikt taisnīgas atlīdzības apmēru); pilnvaras rīkoties (uzlikt pusēm pienākumu darīt pieejamus “datus, kas nepieciešami, lai noteiktu taisnīgas atlīdzības apmēru”) un sodu piemērošanas pilnvaras.
- 8 Iesniedzējtiesa norāda, ka no salīdzinājuma ar Direktīvu 2019/790 izriet, ka 43.-bis pants paplašina Eiropas Savienības noteikumus ne tikai ar to, ka iekļauj būtisku ekonomisko aspektu (kas nav reglamentēts direktīvas 15. pantā), bet arī ar to, ka paredz pienākumu kopumu *ISSP* un valsts regulatīvās iestādes pilnvaras, kurām ne tikai nav pamata Eiropas Savienības tiesiskajā regulējumā, bet kuras turklāt rada šaubas par Itālijas tiesiskā regulējuma saderību ar Direktīvu 2019/790.
- 9 Iesniedzējtiesa uzsver, ka minētās šaubas ir izteikusi arī *Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato* [Konkurences un tirgus uzraudzības iestāde], kura konstatēja, ka 43.-bis pantā ietvertais noteikums šķietami pārsniedz Eiropas likumdevēja noteiktās robežas, ieviešot noteikumus, kas nav paredzēti Eiropas Savienības tiesiskajā regulējumā, un nosakot sarunu mehānismus, kas ierobežo ekonomikas dalībnieku līgumu slēgšanas brīvību. Tā arī konstatēja, ka Direktīva 2019/790 ir pietiekami detalizēta un ka jebkāds papildus regulējuma līmenis var apdraudēt direktīvas piemērošanas viendabīgumu dalībvalstīs.
- 10 Iesniedzējtiesa atsaucas arī uz Tiesas spriedumu C-401/19 (it īpaši tā 32., 46., 63., 65., 66., 67. punktu), kas attiecas uz Direktīvas 2019/790 17. panta interpretāciju un tāpat uz tiešsaistes satura kopīgošanas pakalpojumu sniedzēju pienākumiem, lai aizsargātu autortiesības. Tā uzskata, ka pastāv cieša saistība starp minētās direktīvas 15. un 17. pantu, un uzsver, ka no iepriekš minētā sprieduma izriet samērīguma principa ievērošanas nozīmīgums.
- 11 It īpaši iesniedzējtiesa norāda, ka Tiesa ir precizējusi – “ja runa ir par vairākām Līgumos nostiprinātajām pamattiesībām un principiem, samērīguma principa ievērošanas novērtējums ir jāveic, ievērojot nepieciešamo dažādo attiecīgo tiesību un principu aizsardzības prasību saskaņošanu un taisnīgu līdzsvaru starp tām”

(66. punkts), un ka “lai izpildītu samērīguma prasību, attiecīgajā tiesiskajā regulējumā, kas paredz iejaukšanos pamattiesībās, ir jānosaka skaidri un precīzi noteikumi, kas reglamentē attiecīgā pasākuma tvērumu un piemērošanu un paredz minimālas prasības, lai tā rezultātā personām, kurām tika ierobežota iespēja izmantot šīs tiesības, būtu pietiekamas garantijas, kas ļautu tās efektīvi aizsargāt pret ļaunprātīgas izmantošanas risku. Šajā tiesiskajā regulējumā it īpaši ir jānorāda, kādos apstākļos un saskaņā ar kādiem nosacījumiem šāds pasākums var tikt veikts, tādējādi garantējot, ka iejaukšanās notiek tikai stingri nepieciešamajā apmērā” (67.punkts).

- 12 Iesniedzējtiesas ieskatā ir būtiski pārbaudīt valsts tiesību normu saderību ar samērīguma principu, kā to interpretējusi Tiesa. Iesniedzējtiesa norāda, ka taisnīgas atlīdzības, kas *ISSP* ir obligāti jāmaksā izdevējiem, noteikšana var nebūt samērīga ne tikai attiecībā uz saziņas un/vai informācijas tiesību aizsardzību, bet it īpaši attiecībā uz preses izdevumu (kas ir aizsargāti ar taisnīgu atlīdzību papildus ekskluzīvām tiesībām) tuvināšanu saturam (kas arī tiek izplatīts tiešsaistē), ko aizsargā autortiesības. Šis nesamērīgums rodas arī attiecībā uz nozīmīgajām iejaukšanās pilnvarām, kas atzītas *AGCom*.
- 13 Direktīvas 2019/790 15. pantā minēto noteikumu un Autortiesību likuma 43.-*bis* pantā un *AGCom* Lēmumā Nr. 3/23/*CONS* ietvertu noteikumu salīdzinājums liek *TAR Lazio* uzdot prejudiciālus jautājumus Tiesai. Iesniedzējtiesas skatījumā tās formulētie prejudiciālie jautājumi ir būtiski, lai tā varētu atrisināt strīdu.